

Landskapet som industriminne.

Docent Nils Lewan, Lund.

Med en hel kvart att spela på vill jag vidga vyerna...

Till vänster vid Hönsinge tar man av från Landsvägen... Strax har vi Sillesjö t.v., medan väldiga bastioner av jord reser sig på högra sidan. De tycks vara ganska nya, men hur ska de förklaras? I korthet: Järnvägen Böringe-Anderslöv-Östratorp skapade Jordbergas sockerbruk 1900. Sedan närslamdammarna fyllts och Storegraven måst avslutas, byggde man dammarna vid Sillesjö. Med Jordberga nedlagt är framtiden oviss: Återställande och -lämnande eller kanske fortsatt eldorado för fåglar och ornitologer? - Sak samma just nu. De finns där i landskapet, och de kan förklaras...

Mot den bakgrunden...

Vad är lättast att bevara? Kan det vara kulisser (byggnader), maskiner och produkter?

Vad är tydligast i landskapet? Vatten, kullar, byggnader + järnvägar & -samhällen.

Vad är svårast att bevara? Termer, ljud & dofter, förståelsen, livet, känslan...

Ord som kampanjen, tröska, bindgarn, isstack - vad säger de oss idag?

Utvikning om bindgarnsfabriken i Lund vid Stora Södergatan

Men här är vi nu i teknikens och sjöfartens hus...

Nära intill på Kockums lyfte ännu 1946 några hundra man för hand flera tusen ton för att få det nya skrovet upp på släden inför avlöpningen. Hur det gick till, beskrev ej tidningarna, som koncentrerade sig på sjösättning och champagne. "Gubbarna" fick en sup efter slutfört jobb, vill jag minnas - för jag var med för 66 år sedan. Som läropojkar fick vi nöja oss med mjölk - och en ny erfarenhet. Mot den bakgrunden är jag väl själv ett industriminne?

Så vidare till "E-posten..."

Entreprenörer skapade fabriker & produkter, bostäder & samhällen.

Här t.ex. isbrytaren Bore - som istället för Malmö kolhandlare Knutsson räddade.

Eldsjälar har bevarat mer än som är möjligt på längre sikt. Kolh. Knutsson är död...

Entusiaster är ett måste, om vi fortsatt ska begripa något. De är ofta nog en bristvara, åtminstone de som kan elda en skeppspanna eller köra en sjöångmaskin. Bore t. Mö?

Sist ännu en landsvägsobservation...

Invid gamla E 22 nordost Lund spretar en möllevinge upp över grönskan. I den fallfärdiga möllan har jag på stenbjälken - det heter väl så? - läst 1647. Denna Gyllenkrokars Korsbäcksmölla kom från Vidarps möllebacke på andra sidan ån, där f.ö. min momors morfars farfar & son var möllare.. Gyllenkrokarna lyckades sälja möllan till Föreningen Gamla Lund, under vars tid denna stubbamölla fick vingar och järnaxel från holländaren Heamöllan - ack ja... Vid försäljningen till en bostadsköpare fick han möllan på köpet...

Detta industriminne i landskapet - numera inom tillämnade ESS's område - borde kunna motivera en dendrokronologisk undersökning - liksom restaurering på lite av projektets felräkningspengar såsom miljöanpassad teknik från dansk tid. Alternativt kör man väl brädhögen på tippen...

Nu är jag nyfiken på dagens exempel och påminnelser.

Dock sist: Förlåt mig, om jag blivit väl personlig!

Det kan höra till åldern...